

PRAKSISOVERSIGT · EU-RET

Praksisoversigt over fri bevægelighed i EU

Restriktionstesten for varer, personer, tjenesteydelser og kapital efter TEUF art. 28-66

Version 2 Opdateret 7. sep. 2026 84 afgørelser · 2001-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Fri bevægelighed for varer, personer, tjenesteydelser og kapital er kernen i det indre marked og reguleres af TEUF art. 28-66. EU-Domstolen har udviklet en ensartet restriktionstest, hvorefter enhver national foranstaltning, der gør udøvelsen af en af de fire friheder vanskeligere, mindre attraktiv eller mere bekostelig, udgør en restriktion, som kun kan opretholdes, hvis den er begrundet i en traktatfæstet undtagelse eller et tvingende alment hensyn – og er egnet, sammenhængende og proportional. Denne praksisoversigt kortlægger mønstrene i EU-Domstolens afgørelser og i den danske gennemførelse heraf hos Højesteret, landsretterne, Sø- og Handelsretten, Landsskatteretten og Udlændingenævnet, med særlig vægt på indirekte forskelsbehandling, gensidig anerkendelse, kohærenskravet og forbuddet mod rent økonomiske begrundelser.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Restriktionsbegrebet er ens for alle fire friheder: enhver foranstaltning, der gør grænseoverskridende aktivitet vanskeligere, mindre attraktiv eller mere bekostelig, er som udgangspunkt forbudt – uanset om den formelt er ikke-diskriminerende.
- 02** Rent økonomiske, forretningsmæssige eller statskasseorienterede hensyn kan ALDRIG begrunde en restriktion; det gælder også ønsket om lave priser på hjemmemarkedet (C-648/18) og støtte til nationale virksomheder (C-472/22).
- 03** Administrative vanskeligheder, organisatoriske hensyn og forenklingshensyn er heller ikke tvingende almene hensyn (C-830/18).
- 04** Kohærenskravet er selvstændigt og ofte afgørende: en foranstaltning, der fritager sammenlignelige indenlandske situationer eller lader andre aktører omgå formålet, er inkonsekvent og dermed uegnet (C-624/22, C-648/18).
- 05** Indirekte forskelsbehandling – bopæls-, sprog-, registrerings- og anciennitetskrav – behandles med samme strengthed som direkte diskrimination og rammer typisk grænsearbejdere (C-410/18, C-802/18, C-830/18, C-411/22, C-356/24).
- 06** Princippet om gensidig anerkendelse indebærer, at en medlemsstat skal acceptere varer, certifikater og kvalifikationer godkendt i en anden medlemsstat; en national kvalitetsordning består testen, netop når den indeholder en gensidig anerkendelsesklausul (C-169/17).

- 07 Krav om national laboratorietest af varer, der allerede er certificeret under en EU-anerkendt ordning i oprindelseslandet, er en foranstaltning med tilsvarende virkning efter TEUF art. 34 (C-624/22).
- 08 Eksportrestriktioner rammes af TEUF art. 35, når foranstaltningen påvirker varer bestemt for udførsel hårdere end varer til hjemmemarkedet (C-648/18).
- 09 Leverings- og distributionsvilkår er IKKE en "form for salg" i Keck-forstand: minimumstakster for boglevering rammer fjernsalg hårdere end fysisk detailhandel og er derfor en handelshindring (C-366/24).
- 10 På uharmoniserede områder – hasardspil, kultur, advokaters uafhængighed – har medlemsstaterne vid skønsmargin, men EU-Domstolen kontrollerer altid sammenhæng, egnethed og proportionalitet (C-463/13, C-79/17, C-295/23).
- 11 Sanktioner for overtrædelse af en i øvrigt lovlig national ordning skal underkastes en SELVSTÆNDIG proportionalitetsprøvelse efter TEUF art. 56 (C-231/20, C-508/20).
- 12 Beskyttelse af advokaters uafhængighed og en forsvarlig retspleje kan begrunde et forbud mod eksterne finansielle investorer i advokatselskaber (C-295/23), mens totalforbud mod at kombinere ejendomsrådgiver- og administratorvirksomhed er uproportionalt (C-242/23).
- 13 Kildeskat på udbytte til ikke-hjemmehørende institutter er en restriktion efter TEUF art. 63, når hjemmehørende institutter i objektivt sammenlignelig situation reelt fritages (C-641/17, C-545/19, C-39/23, C-782/22).
- 14 Undtagelsen i TEUF art. 65, stk. 1, litra a, forudsætter, at situationerne ikke er objektivt sammenlignelige – det er sammenlignelighedsprøvelsen, ikke bopælskriteriet i sig selv, der afgør sagen.
- 15 Efter TEUF art. 20-21 kan tredjelandsstatsborgere aflede en opholdsret, når et kvalificeret afhængighedsforhold ville tvinge unionsborgeren til at forlade Unionens område som helhed; automatiske afslag på grund af manglende midler eller et indrejseforbud er uforenelige hermed (C-82/16, C-451/19, C-836/18).
- 16 Dansk praksis om afledt opholdsret efter tilbagevenden kræver et "reelt og faktisk ophold" i den anden medlemsstat – fragmenterede besøgsophold er ikke nok (Udlændingenævnet), mens et længerevarende, konsolideret familieliv kan overleve selv 18 måneders udstationering i et tredjeland.
- 17 Højesteret regner "begyndelsen af proceduren til skilsmisse" i opholdsdirektivets art. 13, stk. 2, fra anmodningen til den administrative myndighed, ikke fra sagens indbringelse for domstolene (U.2024.4581H).
- 18 Udvisning af EU-borgere kræver en reel, umiddelbar og tilstrækkelig alvorlig trussel mod en grundlæggende samfundsinteresse – beskyttelsesniveauet er trindelt og strengest for personer med ti års ophold (opholdsdirektivets art. 27-28).

19 Fri bevægelighed for personer omfatter også pligten til at anerkende civilstandsforhold – ægteskab, navn og kønsidentitet – stiftet i en anden medlemsstat, alene med henblik på opholdsretten (C-673/16, C-4/23, C-713/23).

20 Varemærkeretten kan påberåbes mod parallelimport, men kun inden for TEUF art. 36's grænser: dansk praksis prøver stramt, om ompakning er objektivi NØDVENDIG for effektiv markedsadgang.

§ 1 Retsgrundlaget: de fire friheder og unionsborgerskabet i TEUF

Det indre marked hviler på fire parallelle frihedsrettigheder i EUF-traktaten, suppleret af unionsborgerskabet:

Frihed	Traktatgrundlag	Traktatfæstet undtagelse
Varer (import)	TEUF art. 34	art. 36
Varer (eksport)	TEUF art. 35	art. 36
Arbejdstagere	TEUF art. 45	art. 45, stk. 3
Etablering	TEUF art. 49	art. 52
Tjenesteydelser	TEUF art. 56	art. 52, jf. art. 62
Kapital	TEUF art. 63	art. 65
Unionsborgerskab	TEUF art. 20 og art. 21	opholdsdirektivets kap. VI

Ordlyden er kortfattet og kategorisk. TEUF art. 34 bestemmer alene, at »kvantitative indførselsrestriktioner såvel som alle foranstaltninger med tilsvarende virkning er forbudt mellem medlemsstaterne«, og art. 35 siger det samme om udførsel. Art. 45 forudsætter »afskaffelse af enhver i nationaliteten begrundet forskelsbehandling«, mens art. 49 og art. 56 forbyder »restriktioner«, og art. 63 forbyder »alle restriktioner for kapitalbevægelser«. Det materielle indhold er derfor domstolsskabt.

Den sekundære ret udfylder billedet: forordning nr. 492/2011 om arbejdskraftens frie bevægelighed (ligebehandling i sociale og skattemæssige fordele, jf. art. 7, stk. 2), opholdsdirektiv 2004/38/EF om unionsborgeres og familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit, servicedirektiv 2006/123/EF om tjenesteydelser i det indre marked og direktiv 2005/36/EF om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer.

I dansk ret er opholdsdirektivet gennemført ved EU-opholdsbekendtgørelsen, hvis § 1, stk. 3 udtrykkeligt udstrækker reglerne til familiemedlemmer til danske statsborgere, »herunder i tilfælde hvor en dansk statsborger vender tilbage til Danmark efter at have udøvet retten til fri bevægelighed i en anden medlemsstat, hvorunder parterne har opbygget eller konsolideret et fælles familieliv«. Bekendtgørelsens § 40 understreger rettighedernes deklatoriske karakter: besiddelse af registreringsbevis eller opholdskort kan ikke stilles som betingelse for at udøve en rettighed.

LOV

EU-opholdsbekendtgørelsen § 1, stk. 3

EU-opholdsbekendtgørelsen § 40

TEUF § 20

TEUF § 21

TEUF § 34

TEUF § 35

TEUF § 45

TEUF § 49

TEUF § 56

TEUF § 63

§ 2 Restriktionstesten: den fælles prøvelsesstruktur for alle fire friheder

På tværs af de fire friheder anvender EU-Domstolen den samme fire-trins prøvelse:

1. **Er der en restriktion?** Enhver national foranstaltning, der gør den grænseoverskridende aktivitet vanskeligere, mindre attraktiv eller mere bekostelig. Direkte forskelsbehandling er ikke nødvendig – indirekte diskriminerende og selv formelt neutrale markedsadgangshindringer rammes.
2. **Er situationerne objektivt sammenlignelige?** Særlig central på skatteområdet, hvor [TEUF art. 65, stk. 1, litra a](#) tillader at sondre efter bopæl og investeringssted – men kun hvor situationerne reelt ikke er sammenlignelige.
3. **Foreligger der en traktatfæstet undtagelse eller et tvingende alment hensyn?** Kun ikke-økonomiske hensyn tæller.
4. **Er foranstaltningen egnet, sammenhængende og nødvendig?** Her falder de fleste sager: enten fordi ordningen er inkonsekvent, eller fordi mindre indgribende midler var tilgængelige.

Trin 4 illustreres skarpt af **C-648/18 (Hidroelectrica)**, hvor Rumænien pålagde elproducenter at udbyde al elektricitet på den statslige platform OPCOM. Domstolen anerkendte, at forsyningssikkerhed kan henhøre under den offentlige sikkerhed efter [TEUF art. 36](#), men fandt ordningen inkonsekvent:

Den omstændighed, at mellemhandlere kan købe elektricitet på engrosmarkedet for efterfølgende uden tilsvarende restriktioner som dem, der er pålagt producenterne, at eksportere den til andre medlemsstater, viser, at den pågældende foranstaltning ikke hænger sammen med det forfulgte formål. (præmis 40)

Samme struktur – restriktion, legitimt formål, men manglende indre sammenhæng – bærer **C-624/22 (-BP France)** på vareområdet, **C-719/18 (Vivendi mod Mediaset)** på etableringsområdet, hvor en vilkårlig indtægtstærskel gjorde den italienske mediepluralismeordning uegnet, og **C-171/17 (Kommissionen mod Ungarn)** på tjenesteydelsesområdet, hvor et statsligt monopol på mobile betalingstjenester faldt, fordi en koncessionsordning kunne have nået de samme mål.

LOV	TEUF § 36	TEUF § 65, stk. 1	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Kulstof-14-test af biobrændstoffer i lyset af bæredygtighedskriterier og de frie varebevægelser (Sag C-624/22)		29.07.2024
	EU-Domstolen · Kvantitative eksportrestriktioner på elektricitetsmarkedet: Sagen om Hidroelectrica		17.09.2020
	EU-Domstolen · Restriktioner på mediepluralisme og etableringsfrihed: Sagen om Vivendi og Mediaset		03.09.2020
	EU-Domstolen · Traktatbrud ved indførelse af et statsligt monopol på mobile betalingstjenester: Dommen i sag C-171/17 mod Ungarn		07.11.2018

§ 3 Varernes frie bevægelighed: foranstaltninger med tilsvarende virkning i begge retninger

Import (TEUF art. 34). Kravet er markedsadgang, ikke blot formel ligebehandling. I **C-624/22 (BP France)** krævede Frankrig en fysisk kulstof-14-laboratorietest af biobrændstoffer ved modtagelse i det første franske afgiftsoplag, mens franskproducerede brændstoffer solgt direkte af fabrik var fritaget. Domstolen fandt først, at direktiverne om vedvarende energi ikke harmoniserer måling af bioandelen i sambehandlede brændstoffer – hvorefter [art. 34](#) blev afgørende:

Artikel 34 TEUF skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en medlemsstats lovgivning, der [...] kræver, at der foretages en fysisk kulstof-14-test [...] når disse brændstoffer er produceret i et anlæg, der er beliggende i en anden medlemsstat, og som anvender et massebalancesystem, der er certificeret ved en frivillig ordning, som Kommissionen [...] har anerkendt som værende fuldstændig, selv om brændstoffer, der er fremstillet i henhold til denne teknik i den første medlemsstat, ikke underkastes en sådan test, når de bringes i omsætning direkte af fabrik

Eksport (TEUF art. 35). Testen er, om foranstaltningen påvirker varer bestemt for udførsel hårdere end varer til hjemmemarkedet. I **C-648/18 (Hidroelectrica)** fandt Domstolen, at et påbud om at udbyde al elektricitet på en national platform »indirekte forbyder den direkte eksport«, og at stigende eksportstatistikker ikke kunne frikende ordningen, da eksporten kunne have været endnu højere uden den.

Fjernsalg og Keck-doktrinen. I **C-366/24 (Amazon EU mod den franske stat)** havde Frankrig indført en minimumstakst på 3 EUR for levering af bøger til adressen ved ordrer under 35 EUR. Domstolen fastslog for det første, at kulturundtagelsen i [servicedirektivets art. 1, stk. 4](#) helt udelukker foranstaltningen fra direktivets anvendelsesområde, hvorefter sagen alene skulle prøves efter primærretten. Dernæst afviste den, at leveringstakster kan anses for en tilladt »form for salg« efter Keck: begrebet dækker markedsføringsregler, ikke krav om den fysiske levering af varen. Fordi minimumstaksten især rammer fjernsalg – og dermed aktører uden fysisk butiksnærværelse i Frankrig – hindrer den markedsadgangen mere for udenlandske end for lokale detailhandlere og udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning.

Gensidig anerkendelse som frikendelsesgrund. **C-169/17** (om [spanske kvalitetsstandarder for iberiske svineprodukter](#)) viser den modsatte udgang: krav om mindst 2 m² gulvareal pr. dyr og en minimumsslagtealder på 10 måneder for betegnelsen »ibérico de cebo« var hverken i strid med [art. 34](#) eller [art. 35](#), netop fordi dekretet indeholdt en gensidig anerkendelsesklausul, der tillod import af tilsvarende produkter fra andre medlemsstater under disses egne betegnelser.

Andre varesager i samme spor er **C-558/22** om [grønne certifikater ved import af elektricitet](#), hvor ordningen kunne være en hindring, men muligvis begrundet i miljøhensyn, og **C-365/24** om [national beskyttelse af firmanavne over for varemærker](#).

LOV	TEUF § 34	TEUF § 35	TEUF § 36	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Minimumstakster for boglevering: Forholdet mellem kulturel mangfoldighed, tjenesteydelsesdirektivet og frie varebevægelser			18.12.2025
	EU-Domstolen · Beskyttelse af firmanavne over for varemærker: Forholdet mellem national ret, varemærkedirektivet og de frie varebevægelser			10.07.2025
	EU-Domstolen · Kulstof-14-test af biobrændstoffer i lyset af bæredygtighedskriterier og de frie varebevægelser (Sag C-624/22)			29.07.2024
	EU-Domstolen · Grønne certifikater og import af elektricitet: Foreneligheden af nationale støtteordninger med EU's regler om frie varebevægelser og statsstøtte			07.03.2024
	EU-Domstolen · Kvantitative eksportrestriktioner på elektricitetsmarkedet: Sagen om Hidroelectrica			17.09.2020
	EU-Domstolen · Foreneligheden af nationale kvalitetsstandarder for "iberiske" svineprodukter med EU-regler om frie varebevægelser og dyrevelfærd			14.06.2018

Dansk anvendelse på vareområdet: parallelimport, konsumtion og nødvendighedskriteriet

§ 4

Den mest udviklede danske praksis om varernes frie bevægelighed findes i Sø- og Handelsrettens sager om parallelimport af lægemidler. Her mødes varemærkeretten – der er en traktatfæstet undtagelse efter [TEUF art. 36](#) om »beskyttelse af industriel og kommerciel ejendomsret« – med princippet om regional konsumtion og fri markedsadgang.

Det bærende kriterium er, om ompakning eller ommærkning er **objektivt nødvendig** for effektiv markedsadgang. Retten prøver dette stramt og selvstændigt:

- I **H-0168-92** ([Boehringer Ingelheim mod Paranova](#)) fandt retten, at ompakning ikke var nødvendig, fordi tillægsetikettering var tilstrækkeligt til at nå markedet – Paranova havde derfor krænket varemærkeretten.
- I **V 53-00 og V 24-01** ([Etalpa-sagen](#)) blev nødvendighedsvurderingen foretaget **land for land**: ommærkning var ikke nødvendig i Danmark og Norge, men var det i Sverige, hvorfor Paranova Pack A/S blev frifundet for den svenske del.
- I **V 136/02 og V 77/03** ([Bambuterol-sagen](#)) og **V-177-02** ([Zarasterol/Norvadipin](#)) blev ommærkning underkendt – i den sidste sag med den bevismæssigt afgørende begrundelse, at en anden parallelimportør (Orifarm) havde markedsført de samme produkter under de originale navne og dermed havde bevist, at ommærkning ikke var nødvendig for markedsadgang.

Spørgsmålet er fortsat i udvikling. I **BS-1202/2019-SHR** forelagde Sø- og Handelsretten syv præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen om, hvorvidt kravene om sikkerhedselementer i forfalskningsdirektivets regelsæt (FMD) ændrer det varemærkeretlige nødvendighedskriterium – altså om nye EU-harmoniserede emballagekrav i sig selv kan gøre ompakning i nye ydre pakninger nødvendig. Mønstrer er karakteristisk: national ret om industriel ejendomsret kan begrænse den frie varebevægelighed, men rækkevidden af begrænsningen fastlægges EU-retligt og under en nødvendighedstest, som rettighedshaveren ikke selv råder over.

LOV	TEUF § 34	TEUF § 36	
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Præjudiciel forelæggelse om parallelimport af lægemidler og ompakning		03.04.2020
	Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser og markedsføringsret vedrørende ompakning og ommærkning af parallelimporterede lægemidler		11.02.2005
	Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser ved ompakning og ommærkning af parallelimporterede lægemidler		11.02.2005
	Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser ved parallelimport af lægemidler: Ompakning og ommærkning af Etalpa		04.11.2002
	Sø- og Handelsretten · Sag om parallelimport af lægemidler: Ompakning og varemærkeret		29.06.2001

Arbejdstagernes frie bevægelighed: indirekte forskelsbehandling rammer grænsearbejderne

[TEUF art. 45](#) forbyder efter sin ordlyd nationalitetsbaseret forskelsbehandling, men praksis handler næsten udelukkende om **indirekte** diskrimination – bopæls-, sprog-, registrerings- og anciennitetskrav, der formelt gælder alle, men reelt rammer grænsearbejdere og tilflyttere. Ligebehandlingen i sociale og skattemæssige fordele følger af [art. 7, stk. 2](#), i [forordning nr. 492/2011](#).

En linje af luxembourgske og tyske sager tegner mønstret:

Sag	Foranstaltning	Udfald
-----	----------------	--------

C-410/18 (Aubriet)	Krav om 5 års arbejde inden for de seneste 7 år for uddannelsesstøtte til grænsearbejders barn	Uforholdsmæssig indirekte forskelsbehandling – reglen tillod ikke en tilstrækkelig bred vurdering af tilknytningen til arbejdsmarkedet
C-802/18 (Caisse pour l'avenir des enfants)	Familieydelse kun for grænsearbejderes egne børn, ikke stedbørn	Ydelsen er en social fordel; bopælsbetinget indskrænkning af »familiemedlem« er indirekte forskelsbehandling
C-830/18 (elevbefordring i Rheinland-Pfalz)	Godtgørelse af skolebefordring betinget af bopæl i delstaten	I strid med art. 7, stk. 2 – hverken organisatoriske hensyn eller administrative vanskeligheder kan begrunde restriktionen
C-411/22 (Thermalhotel Fontana)	Kompensation for COVID-19-isolation kun ved isolation pålagt af østrigsk myndighed	Bopælskravet er indirekte forskelsbehandling i strid med art. 45 TEUF og forordning 492/2011

C-830/18 er den vigtigste illustration af, at forenklings- og forvaltningshensyn ikke er tvingende almene hensyn – en pointe, der går igen på tværs af alle fire friheder.

Anerkendelse af erfaring og kvalifikationer erhvervet i andre medlemsstater er en beslægtet kategori. I **C-132/22** ([AFAM-sagen](#)) krævede Italien tre års undervisningserfaring specifikt ved italienske offentlige kunstuddannelser for at kunne komme på ansættelseslisterne; tilsvarende erfaring fra andre EU-lande blev ikke anerkendt. Domstolen fandt kravet i strid med [art. 45](#) og [art. 3, stk. 1, litra b, i forordning nr. 492/2011](#), og at målet om at bekæmpe usikre ansættelser ikke kunne bære hindringen. I **C-356/24** ([Kärnten-sagen](#)) blev en østrigsk ordning underkendt, fordi forfremmede tjenestemænd blev afskåret fra at få medregnet relevant beskæftigelse fra andre EU/EØS-lande.

Anerkendelsen har dog en grænse: i **C-340/24** om [ikke-officielle uddannelsesbeviser](#) var beviset fra et privat spansk universitet hverken officielt i Spanien eller adgangsgivende til det lovregulerede erhverv dér – den gensidige tillid rækker ikke længere end oprindelsesstatens egen anerkendelse.

Endelig skal arbejdssøgende unionsborgere efter **C-710/19** ([arbejdssøgendes opholdsret](#)) indrømmes en rimelig frist, hvor kun bevis for jobsøgning kan kræves; først efter fristens udløb kan der stilles krav om at dokumentere reelle ansættelsesmuligheder.

LOV

[TEUF § 45](#)

PRAKSIS

EU-Domstolen · Begrænsning i medregning af udenlandsk erhvervserfaring for forfremmede tjenestemænd er i strid med arbejdskraftens frie bevægelighed	27.11.2025
EU-Domstolen · Anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer: Værtsmedlemsstatens forpligtelse over for ikke-officielle uddannelsesbeviser	20.11.2025
EU-Domstolen · Grænsearbejdere og kompensation for COVID-19-isolation: Ligebehandling og arbejdskraftens frie bevægelighed	15.06.2023
EU-Domstolen · Krav om erhvervserfaring ved nationale institutioner som hindring for arbejdskraftens frie bevægelighed	15.06.2023
EU-Domstolen · Unionsborgeres opholdsret som arbejdssøgende: Kravet om en rimelig frist og bevis for reelle ansættelsesmuligheder	17.12.2020
EU-Domstolen · Retten til familieydelser for grænsearbejderes stedbørn: Forbud mod indirekte forskelsbehandling	02.04.2020
EU-Domstolen · Grænsearbejderes ret til elevbefordring: Indirekte forskelsbehandling ved bopælskrav	02.04.2020
EU-Domstolen · Indirekte forskelsbehandling af grænsearbejdere ved tildeling af uddannelsesstøtte til børn	10.07.2019

Etablering og tjenesteydelser: adgangsbetingelser, monopoler og erhvervsregulering

TEUF art. 49 og art. 56 suppleres af [servicedirektiv 2006/123/EF](#), hvis art. 9, 10, 14, 15 og 25 opstiller en katalogiseret prøvelse af tilladelsesordninger og krav til tjenesteydere. Direktivet er på flere punkter en udtømmende harmonisering – hvilket i [C-206/19 \(KOB SIA\)](#) betød, at Letlands krav om bopælsregistrering og lettisk sprogkundskab på B2-niveau for selskabers køb af landbrugsjord blev bedømt som **direkte** forskelsbehandling i strid med direktivets art. 9, 10 og 14.

Statslige monopoler prøves hårdt. I [C-171/17 \(Kommissionen mod Ungarn\)](#) blev et statsligt monopol på mobile betalingstjenester for parkering, vejafgifter og offentlig transport fundet uforeneligt med [art. 15, stk. 2, litra d, i servicedirektivet](#) og [TEUF art. 56](#), fordi en koncessionsordning kunne have opnået samme standardisering og forbrugerbeskyttelse. Til sammenligning accepterede Store Afdeling i [C-254/23 \(slovensk producentansvarsmonopol\)](#) et lovbestemt monopol på kollektiv opfyldelse af udvidet producentansvar, når det udføres som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, er begrundet i miljøhensyn og ledsages af passende overgangsordninger eller kompensation til berørte erhvervsdrivende.

Erhvervsregulering af liberale erhverv giver et nuanceret billede:

- C-295/23 (Halmer Rechtsanwalts-gesellschaft)**: det tyske forbud mod, at rent finansielle investorer ejer andele i advokatselskaber, blev opretholdt. Beskyttelse af advokaters uafhængighed og en forsvarlig retspleje er tvingende almene hensyn, der kan begrunde restriktionen – også over for [TEUF art. 63](#).
- C-242/23 (Tecno*37)**: et generelt forbud mod samtidig at være ejendomsmægler og administrator af ejerforeninger er derimod uforeneligt med [servicedirektivets art. 25, stk. 1](#) – et totalforbud er uproportionalt i forhold til målet om uvildighed. Domstolen præciserede samtidig, at Kommissionens indstilling af en traktatbrudssag ikke indebærer, at national ret er bragt i overensstemmelse med EU-retten.
- C-674/23 (slovenske ejendomsmæglersalærer)**: prisregulering i form af salærlofter er ikke i sig selv i strid med [servicedirektivets art. 15](#), men den nationale ret skal konkret prøve, om loftet er så lavt, at mæglerne ikke kan dække omkostninger og opnå rimelig fortjeneste.

Afgiftsmæssige adgangshindringer prøves efter samme skabelon. I [C-725/18 \(belgisk afgift på børstransaktioner\)](#) blev udvidelsen af afgiften til ordrer givet til mellemmand i andre medlemsstater anset for en restriktion – men den kunne begrundes i hensynet til effektiv skatteopkrævning og bekæmpelse af skatteunddragelse, netop fordi lovgivningen indeholdt forenklinger, der begrænsede byrden til det nødvendige.

LOV	TEUF § 49 TEUF § 56 TEUF § 63	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Monopoler på kollektiv opfyldelse af udvidet producentansvar for affald og foreneligheden med EU's regler om det indre marked EU-Domstolen · Proportionalitet af nationale lofter over ejendomsmægleresalærer i forhold til etableringsfriheden EU-Domstolen · Restriktioner for eksterne investorer i advokatselskaber: Forenelighed med etableringsfriheden og frie kapitalbevægelser EU-Domstolen · Ejendomsmægleres uforenelighed med administratorvirksomhed og virkningen af indstillede traktatbrudssager	10.07.2025 27.02.2025 19.12.2024 04.10.2024

EU-Domstolen · Restriktioner for selskabers erhvervelse af landbrugsjord i Letland: Bopæls- og sprogkrav i strid med EU-retten	11.06.2020
EU-Domstolen · Belastning af børstransaktioner ved brug af udenlandske mellemmand og den frie udveksling af tjenesteydelser	30.01.2020
EU-Domstolen · Traktatbrud ved indførelse af et statsligt monopol på mobile betalingstjenester: Dommen i sag C-171/17 mod Ungarn	07.11.2018

§ 7 Udstationering og grænseoverskridende arbejdskraft: art. 56 mellem markedsadgang og social beskyttelse

Udstationeringssagerne udgør et selvstændigt spor, hvor [TEUF art. 56](#) møder værtsstatens kontrol- og håndhævelsesinteresser.

I **C-33/17 (Čepelnik)** havde de østrigske myndigheder pålagt en privat bygherre at suspendere betalingen til en slovensk tjenesteyder og stille sikkerhed på 5.200 EUR til dækning af eventuelle fremtidige bøder. Store Afdeling fandt ordningen uforholdsmæssig: foranstaltningerne kunne iværksættes på et for tidligt grundlag, uden forudgående høring og uden hensyntagen til modkrav.

Direktivets rækkevidde er heller ikke ubegrænset. I **C-16/18 (Dobersberger)** fastslog Store Afdeling, at udstationeringsdirektiv 96/71/EF ikke fandt anvendelse på ungarske arbejdstageres forplejnings- og serviceydelser om bord på internationale tog gennem Østrig, fordi de påbegyndte og afsluttede tjenesten i Ungarn og udførte en betydelig del af arbejdet dér – værtsstatens krav om anmeldelse, dokumentation og arbejdsvilkår kunne derfor ikke gøres gældende.

Omvendt kan opholdskrav opretholdes, når de tjener retssikkerhed og den offentlige orden. **C-540/22 (-udstationerede tredjelandstatsborgere i Nederlandene)** afviste, at der gælder en automatisk afledt opholdsret for tredjelandstatsborgere udstationeret af et slovakisk selskab, og accepterede – under betingelser om gyldighedsperiode og gebyrniveau – et krav om national opholdstilladelse ved ophold over 90 dage.

Skattemæssig favorisering af indenlandsk arbejde er derimod en klar restriktion. I **C-387/22 (rumænske byggeskattefordele)** forbeholdt Rumænien fritagelse for indkomstskat og nedsatte socialbidrag til ansatte, der arbejdede på rumænsk område, hvilket førte til efteropkrævning på ca. 331.906 RON hos et selskab, der havde givet fordelene til medarbejdere udstationeret i Tyskland og Østrig. Domstolen kvalificerede ordningen som en restriktion, men accepterede, at social beskyttelse af arbejdstagerne og bevarelse af byggesektorens levedygtighed i princippet er tvingende almene hensyn – med den sædvanlige henvisning af egnetheds- og proportionalitetsprøvelsen til den nationale ret.

Den mest direkte danske berøring er **C-71/20 (VAS Shipping)**, en forelæggelse fra Østre Landsret i en straffesag mod den bestyrende reder for fire svenskejede skibe i Dansk Internationalt Skibsregister. Spørgsmålet var, om [udlændingelovens](#) krav om dansk arbejdstilladelse for tredjelandstatsborgere om bord – med undtagelse for skibe, der anløber dansk havn højst 25 gange årligt – var en ulovlig restriktion for etableringsfriheden. Domstolen svarede nej og henviste til medlemsstaternes udtrykkelige kompetence efter [TEUF art. 79, stk. 5](#) til at fastlægge antallet af tredjelandstatsborgere, der kan indrejse for at søge arbejde.

LOV

[TEUF § 49](#)
[TEUF § 56](#)
[Udlændingeloven § 13](#)

PRAKSIS

EU-Domstolen · Begrænsninger i den frie udveksling af tjenesteydelser gennem nationale skatte- og socialsikringsfordele i byggesektoren

26.09.2024

EU-Domstolen · Udstationering af tredjelandssstatsborgere og krav om opholdstilladelse i værtsmedlemsstaten	20.06.2024
EU-Domstolen · Krav om arbejdstilladelse til tredjelandssstatsborgere på skibe i forhold til etableringsfriheden	08.07.2021
EU-Domstolen · Grænseoverskridende togservice og rækkevidden af udstationeringsdirektivet	19.12.2019
EU-Domstolen · Artikel 56 TEUF og nationale restriktioner: Sikkerhedsstillelse for bøder ved udstationering af arbejdskraft	13.11.2018

§ 8 Uharmoniserede områder: hasardspil, kohærenskravet og selvstændig prøvelse af sanktioner

Hasardspil er det klassiske eksempel på et område uden harmonisering, hvor medlemsstaterne har vid skønsmargin – men hvor EU-Domstolen alligevel fastholder en reel kontrol.

Skønsmarginen er reel. I **C-463/13 (Stanleybet International)** accepterede Domstolen, at Italien udbød nye koncessioner med kun 40 måneders varighed mod tidligere 9-12 år, fordi synkroniseringen af udløbstidspunkter kunne bidrage til en sammenhængende forfølgelse af legitime mål – bekæmpelse af kriminalitet, nedbringelse af spillemuligheder og lettere kontrol. Domstolen lagde vægt på, at den kortere varighed var opvejet af, at koncessionerne var »billigere og mindre økonomisk bindende« (præmis 43).

Men kohærenskravet er skarpt. I **C-79/17 (det østrigske spilmonopol)** pålagde Domstolen den nationale ret at vurdere monolets kohærens i lyset af, at ludomani ikke ansås for et presserende samfundsproblem, at statsindtægterne oversteg 500 mio. EUR årligt, og at licenshavernes markedsføring hovedsagelig sigtede mod at tiltrække nye spillere. **C-920/19 (Fluctus og Fluentum)** nuancerede dette: aggressiv reklame fra monopolindehaveren medfører ikke automatisk uforenelighed med **TEUF art. 56** – men EU-rettens forrang kræver, at den nationale ret undlader at anvende national ret i strid med EU-retten, selv om højere nationale domstole har fundet den forenelig.

Sanktionerne prøves selvstændigt. Både **C-231/20 (administrative sanktioner for ulovligt hasardspil)** og **C-508/20 (sanktioner for ulovlige spil)** fastslår, at den nationale ret skal foretage en **særskilt** prøvelse af sanktionernes forenelighed med **TEUF art. 56**, selv når monopolen i sig selv er lovligt. Minimumsbøder pr. automat uden loft, forvandlingsstraffe og et bidrag til sagsomkostningerne på 10 % af bøderne er ikke i sig selv uforenelige, men den konkrete anvendelse skal være proportional.

Samme sontring gælder på kulturområdet: i **C-366/24 (minimumstakster for boglevering)** fritog kulturundtagelsen i **servicedirektivets art. 1, stk. 4** foranstaltningen fra direktivet – men ikke fra primærretten. Fritagelse fra sekundær ret betyder altså aldrig fritagelse fra restriktionstesten.

LOV	TEUF § 49	TEUF § 56	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Minimumstakster for boglevering: Forholdet mellem kulturel mangfoldighed, tjenesteydelsesdirektivet og frie varebevægelser		18.12.2025
	EU-Domstolen · Proportionalitet af sanktioner for ulovlige spil i forhold til den frie udveksling af tjenesteydelser		26.04.2022
	EU-Domstolen · Proportionalitet af administrative sanktioner for ulovligt hasardspil i forhold til artikel 56 TEUF		14.10.2021
	EU-Domstolen · Østrigsk spillemonopol, reklamepraksis og de nationale domstoles pligt til at sikre EU-rettens forrang		18.05.2021

EU-Domstolen · Det østrigske spilmonopols forenelighed med EU-retten: Kravet om kohærens og systematisk begrænsning	06.09.2018
EU-Domstolen · Hasardspil: Kortvarige koncessioner ved synkronisering af udløbstidspunktet er foreneligt med EU-retten frihedsrettigheder	21.01.2015

Kapitalens frie bevægelighed: kildeskat på udbytte og sammenlignelighedsprøvelsen

TEUF art. 63 forbyder »alle restriktioner for kapitalbevægelser« – også over for tredjelande. Undtagelsen i art. 65, stk. 1, litra a tillader skattelovgivning, der sonderer efter bopæl eller investeringssted, men efter stk. 3 må sådanne foranstaltninger ikke udgøre vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning. I praksis afgøres sagerne derfor på **sammenlignelighedsprøvelsen**.

En omfattende domslinje underkender kildeskat på udbytte til ikke-hjemmehørende, når hjemmehørende i objektivt sammenlignelig situation reelt fritages:

Sag	Ordning	Udfald
C-641/17 (College Pension Plan of British Columbia)	Endelig kildeskat på 15 % for ikke-hjemmehørende pensionsfond, hjemmehørende reelt fritaget	Restriktion; standstill-klausulen i art. 64, stk. 1, fandt ikke anvendelse
C-545/19 (tysk investeringsinstitut i Portugal)	Fritagelse kun for hjemmehørende CIU'er	Situationerne objektivt sammenlignelige; hverken skattesystemets sammenhæng eller afbalanceret beskatningskompetence kunne begrunde
C-39/23 (finske offentlige pensionskasser)	Svensk kildeskat på udbytte til finske pensionskasser, svenske fonde fritaget	I strid med art. 63 TEUF
C-782/22 (britisk forsikringselskab i Nederlandene)	Kun hjemmehørende kunne fradrage udbytteskat fuldt ud og medregne forøgede kundeforpligtelser	I strid med art. 63 TEUF
C-601/23 (Credit Suisse Securities)	Refusion af kildeskat nægtet ikke-hjemmehørende selskab med underskud	I strid med art. 63 TEUF
C-613/18 (udbytte til Canada fra Portugal)	20 % kildeskat over for 50 % fradrag for nationale ikke-kommercielle enheder	Ulovlig, medmindre effektivt neutraliseret af dobbeltbeskatningsoverenskomsten

Bemærk at art. 63 også beskytter mod restriktioner, der ikke er skattemæssige. I **C-562/22** ([bulgarsk landbrugsjord](#)) blev et krav om fem års bopæl i Bulgarien for at erhverve landbrugsjord underkendt som uforholdsmæssigt. Og i **C-41/20** ([udenlandske lånebiler](#)) fastslog Domstolen, at et grænseoverskridende vederlagsfrit lån af en bil er en kapitalbevægelse, og at et krav om, at dokumentationen fysisk skal befinde sig i køretøjet ved kontrol – uden mulighed for efterfølgende regularisering og med sanktioner svarende til fuld registreringsafgift og bøde – var uforholdsmæssigt over for en rent formel overtrædelse.

På etableringssiden accepterer Domstolen derimod ofte hensynet til afbalanceret fordeling af beskatningskompetencen, når skatteyderen har en reel modbevismulighed. I **C-382/16** ([Hornbach-Baumarkt](#)) var den tyske indkomstberigtigelse ved vederlagsfrie garantier til udenlandske datterselskaber principielt lovlig – men kun hvis den skattepligtige får lejlighed til at bevise forretningsmæssige grunde, herunder hensyn der udspringer af positionen som selskabsdeltager. Tilsvarende blev den britiske ordning i **C-707/20** ([Gallaher](#)) opretholdt, fordi selskabet havde modtaget fuld markedsværdi. Omvendt faldt Luxembourgs udelukkelse

af horisontal sambeskatning for udenlandsk ejede koncerner i **C-749/18** ([horisontal konsolidering](#)), og i **C-472/22** ([kapitalgevinster i Portugal](#)) fastslog Domstolen udtrykkeligt, at en restriktion, der alene har til formål at støtte nationale virksomheder, ikke kan begrundes i tvingende almene hensyn.

Afgrænsningen over for [/praksisoversigt/retmaessig-ejer](#) skal holdes for øje: nærværende oversigt behandler restriktionsprøvelsen, ikke misbrugs- og gennemstrømningsproblematikken i koncerninterne udbytte- og rentestrømme.

LOV	TEUF § 49	TEUF § 63	TEUF § 65, stk. 1, 3
PRAKSIS	EU-Domstolen · Restriktioner for kapitalbevægelser: Refusion af kildeskat på udbytte til ikke-hjemmehørende selskaber med underskud 19.12.2024		
	EU-Domstolen · Beskatning af udbytte og de frie kapitalbevægelser: Forskelsbehandling af ikke-hjemmehørende forsikringsselskaber 07.11.2024		
	EU-Domstolen · Forskelsbehandling af udenlandske offentlige pensionsfonde vedrørende udbytteskat strider mod EU-retten 29.07.2024		
	EU-Domstolen · EU-Domstolen underkender bulgarsk bopælskrav ved erhvervelse af landbrugsjord som stridende mod de frie kapitalbevægelser 18.01.2024		
	EU-Domstolen · Begrænsning af skattefordele for kapitalgevinster til nationale selskaber er i strid med de frie kapitalbevægelser (C-472/22) 16.11.2023		
	EU-Domstolen · Beskatning af koncerninterne aktivoverdragelser og forenelighed med etableringsfriheden i Gallaher-sagen 16.02.2023		
	EU-Domstolen · Forskelsbehandling ved beskatning af udbytte udbetalt til udenlandske investeringsinstitutter 17.03.2022		
	EU-Domstolen · Restriktioner for brug af udenlandske lånebiler: Krav om medbragt dokumentation og proportionalitetsprincippet 10.09.2020		
	EU-Domstolen · Etableringsfrihed og skattemæssig sambeskatning: Udelukkelse af horisontal konsolidering for udenlandske moderselskaber 14.05.2020		
	EU-Domstolen · Forskelsbehandling ved beskatning af udbytte til en tredjelandsstat i forhold til nationale enheder 21.01.2020		
	EU-Domstolen · Forskelsbehandling af ikke-hjemmehørende pensionsfonde i forbindelse med beskatning af udbytte og muligheden for at fratrække pensionshensættelser 13.11.2019		
	EU-Domstolen · Skattepligtig indkomst og vederlagsfrie garantier til udenlandske datterselskaber: Forenelighed med etableringsfriheden 31.05.2018		

Landsskatterettens praksis om udbytteskat: sammenlignelighed som afgørende filter

§ 10

Landsskatteretten har i en række sager fra 2009-2012 afvist, at de danske regler om udbytteskat diskriminerede udenlandske investeringsinstitutter i strid med [TEUF art. 63](#) (dagældende EF-traktatens art. 56). Sagerne udgør en dansk manifestation af, at **sammenlignelighedsprøvelsen** ofte er det afgørende trin.

Klagernes argument var gennemgående det samme: udenlandske UCITS burde sammenlignes med en dansk **udloddende** investeringsforening, der ved forevisning af udbyttefrikort kan modtage udbytte skattefrit, mens beskatningen sker hos medlemmerne. Da kun dansk hjemmehørende foreninger kunne opnå frikortet, forelå der efter klagernes opfattelse ulovlig diskrimination.

Landsskatteretten afviste dette i **06-04152** ([engelsk UCITS](#)) og i **06-04153** ([luxembourgsk SICAV](#)) med den begrundelse, at instituttet ubestridt ikke opfyldte betingelserne i [ligningslovens § 16 C](#) for at være

udloddende investeringsforening. Den korrekte sammenligning var derfor med et **dansk investeringsselskab** efter [selskabsskattelovens § 3, stk. 1, nr. 19](#), som ligeledes beskattes med 15 % af udbytte fra danske selskaber – samme sats, som klagerne var nedsat til efter dobbeltbeskatningsoverenskomsten.

Praksis blev videreført i **11-00778** ([britisk UCITS, indkomstårene 2006-2007](#)), i **11-02617** ([luxembourgsk SICAV med krav på 5.570.493 kr.](#)) og i de norske sager **12-02288** ([akkumulerende norsk fond](#)) og **12-02284** ([norsk UCITS](#)). Formuleringen går igen:

Landsskatteretten finder ikke grundlag for at tiltræde, at den forskellige behandling af udbytter ... indebar en forskelsbehandling af sammenlignelige situationer.

Retten afviste i samtlige sager anmodninger om præjudiciel forelæggelse. Afgørelserne skal læses i lyset af det senere udviklede EU-retlige billede, hvor Domstolen i **C-545/19** og **C-39/23** netop har fundet objektiv sammenlignelighed mellem hjemmehørende og ikke-hjemmehørende kollektive investeringsinstitutter og offentlige pensionskasser. Konklusionen i den enkelte sag afhænger derfor tæt af, hvilken indenlandsk enhedstype der udgør det korrekte sammenligningsgrundlag – og af, om det udenlandske institut objektivt havde mulighed for at kvalificere sig til den gunstige status.

LOV	Ligningsloven § 16c	Selskabsskatteloven § 3, stk. 1	TEUF § 63
PRAKSIS	EU-Domstolen · Forskelsbehandling af udenlandske offentlige pensionsfonde vedrørende udbytteskat strider mod EU-retten 29.07.2024 EU-Domstolen · Forskelsbehandling ved beskatning af udbytte udbetalt til udenlandske investeringsinstitutter 17.03.2022 Landsskatteretten · Afslag på tilbagebetaling af udbytteskat til norsk investeringsforening 30.08.2012 Landsskatteretten · Nægtelse af tilbagebetaling af udbytteskat til norsk investeringsforening 30.08.2012 Landsskatteretten · Afslag på tilbagebetaling af udbytteskat til udenlandsk investeringsinstitut (SICAV) 03.04.2012 Landsskatteretten · Afslag på tilbagebetaling af udbytteskat til udenlandsk investeringsinstitut 29.07.2011 Landsskatteretten · Landsskatteretten afviser tilbagebetaling af udbytteskat til udenlandsk investeringsinstitut 27.05.2009 Landsskatteretten · Landsskatteretten om udbytteskat for udenlandsk investeringsforening (UCITS) og EU-ret 27.05.2009		

Unionsborgerskabet efter TEUF art. 20-21: afledt opholdsret og det effektive indhold

§ 11

Unionsborgerskabet i [TEUF art. 20](#) og [art. 21](#) har en selvstændig, subsidær beskyttelsesfunktion: en tredjelandsstatsborger kan aflede en opholdsret, når et **kvalificeret afhængighedsforhold** ville tvinge unionsborgeren til at forlade Unionens område som helhed og dermed fratage vedkommende det effektive indhold af unionsborgerskabet.

Doktrinenes rækkevidde er tegnet af fire linjer:

- **Automatiske afslag er forbudt.** I **C-82/16** ([K.A. m.fl.](#)) fandt Store Afdeling det uforeneligt med [art. 20](#), at Belgien systematisk afviste at realitetsbehandle familiesammenføringsansøgninger alene fordi ansøgeren var omfattet af et gyldigt indrejseforbud. Indrejseforbuddets tidspunkt, endelighed og begrundelse er uden betydning for pligten til at prøve afhængighedsforholdet.

- **Manglende midler kan ikke stå alene.** I **C-836/18 (RH)** og i de forenede sager **C-451/19 og C-532/19 (XU og QP)** blev automatiske afslag på grund af utilstrækkelige midler underkendt. Samtidig præciserede Domstolen, at en national retlig samlivspligt mellem ægtefæller ikke i sig selv skaber et afhængighedsforhold mellem voksne – afhængighed mellem voksne kræver mere end formel bopælspligt, mens den for mindreårige børn formodes lettere.
- **Doktrinen er subsidiær.** I **C-115/15 (NA)** afviste Domstolen at anvende art. 20, netop fordi moderen allerede havde en opholdsret afledt af børnenes uddannelsesret. Samme dom fastslog, at bevarelsesreglen ved vold i hjemmet i opholdsdirektivets art. 13, stk. 2, litra c, forudsætter, at unionsborgeren fortsat opholdt sig i værtsstaten, da skilsmisseproceduren begyndte – mens **C-930/19 (X mod Belgien)** stadfæstede gyldigheden af direktivets midtkrav og præciserede, at skilsmisseproceduren kan indledes efter ægtefællens udrejse, når det sker inden for en rimelig frist.
- **Ophold efter art. 20 er ikke midlertidigt.** I **C-624/20 (E.K.)** fastslog Store Afdeling, at ophold baseret på art. 20 ikke er »ophold af årsager, der udelukkende er af midlertidig karakter«, og derfor kan tælle med til status som fastboende udlænding.

Unionsborgerskabet forpligter også medlemsstaterne til at anerkende civilstandsforhold stiftet i andre medlemsstater – med den udtrykkelige begrænsning, at anerkendelsen kun sker med henblik på den frie bevægelighed. Det gælder samkønnet ægteskab i **C-673/16 (Coman)** og – over for oprindelsesmedlemsstaten selv – i **C-713/23 (Polen)**, navne- og kønsidentitetsændring i **C-4/23 (Mirin)** og registrering af udenlandske ægtepagter i **C-789/23 (Tatrauské)**.

Endelig er selve unionsborgerskabets bestand beskyttet af en proportionalitetsprøvelse. I **C-118/20 (JY)** kunne administrative færdselslovsovertrædelser, der alene straffes med bøde, ikke begrunde tilbagekaldelse af et naturalisationstilsagn, når personen allerede havde opgivet sit oprindelige statsborgerskab. Og i **C-684/22 (tysk StAG)** kræver automatisk fortabelse ved frivillig erhvervelse af tredjelandstatsborgerskab en reel individuel proportionalitetsprøvelse.

Også sociale ydelser er omfattet: **C-411/20 (børnepenge i de første tre måneder)** fastslog, at tyske børnepenge er familieydelse efter forordning nr. 883/2004, at ligebehandlingsprincippet i forordningens art. 4 finder anvendelse, og at undtagelsen for sociale ydelser i **opholdsdirektivets art. 24, stk. 2** ikke kunne bære forskelsbehandlingen.

LOV	TEUF § 20	TEUF § 21	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Registrering af udenlandske ægtepagter: Krav om personnummer som restriktion for den frie bevægelighed		11.12.2025
	EU-Domstolen · Oprindelsesmedlemsstaters forpligtelse til at anerkende samme-køns ægteskab med henblik på fri bevægelighed		25.11.2025
	EU-Domstolen · Anerkendelse af navneændring og kønsidentitet opnået i en anden medlemsstat (Mirin-sagen)		04.10.2024
	EU-Domstolen · Fortabelse af EU-borgerskab ved erhvervelse af tredjelandstatsborgerskab: Krav om individuel proportionalitetsprøvelse		25.04.2024
	EU-Domstolen · Tredjelandstatsborgeres status som fastboende udlænding ved ophold baseret på unionsborgerskab		07.09.2022
	EU-Domstolen · Rettighed til børnepenge for ikke-erhvervsaktive unionsborgere i de første tre måneder af opholdet		01.08.2022
	EU-Domstolen · Unionsborgerskab og afledt opholdsret: Afslag på familiesammenføring baseret på økonomiske krav og betydningen af afhængighedsforhold		05.05.2022

EU-Domstolen · Fortabelse af unionsborgerskab ved tilbagekaldelse af tilsagn om naturalisation: Krav om proportionalitet ved administrative overtrædelser	18.01.2022
EU-Domstolen · Tredjelandstatsborgeres opholdsret ved skilsmisse og vold i hjemmet – gyldigheden af direktiv 2004/38 i forhold til ligebehandling	02.09.2021
EU-Domstolen · Unionsborgerskab og afledt opholdsret for ægtefæller til statiske unionsborgere: Kravet om tilstrækkelige midler og betydningen af ægteskabelige bopælspligter	27.02.2020
EU-Domstolen · Anerkendelse af ægteskab mellem personer af samme køn i forbindelse med retten til ophold for familiemedlemmer til unionsborgere	05.06.2018
EU-Domstolen · Unionsborgerskab og retten til ophold trods indrejseforbud: Afledt opholdsret i medfør af artikel 20 TEUF	08.05.2018
EU-Domstolen · Opholdsret for tredjelandstatsborger efter skilsmisse og vold i hjemmet: Betydningen af unionsborgerens udrejse og børns uddannelsesret (Sag C-115/15, NA)	29.06.2016

§ 12 Dansk praksis om afledt opholdsret: reelt og faktisk ophold, skilsmissetidspunktet og art. 20-afhængighed

Dansk praksis har koncentreret sig om tre spørgsmål: hvornår et ophold i en anden medlemsstat er »reelt og faktisk«, hvornår skilsmisseproceduren begynder, og hvornår [TEUF art. 20](#) rækker ud over den sekundære ret.

Skilsmisseprocedurens begyndelse. Efter [EU-opholdsbekendtgørelsens § 17, stk. 2, nr. 1](#) bevares opholdsretten ved skilsmisse, hvis ægteskabet havde varet mindst tre år ved »begyndelsen af proceduren til skilsmisse«. I [BS-57054/2023-HJR \(U.2024.4581H\)](#) fastslog Højesteret, at tidspunktet er **ansøgningen til den administrative myndighed** (dengang Statsforvaltningen), ikke sagens senere indbringelse for domstolene. Da ægteskabet på det tidspunkt havde varet under tre år, var opholdsretten fortabt. Østre Landsret havde nået samme resultat i [BS-40959/2021-OLR \(landsrettens dom af 31. oktober 2023\)](#) med den begrundelse, at den administrative og den retslige fase udgør én sammenhængende, integreret procedure. I [BS-46560/2023-OLR \(Østre Landsrets dom af 13. marts 2025\)](#) blev princippet anvendt til at afgrænse separationsanmodning fra skilsmisseeanmodning: det afgørende var skilsmisseeanmodningen, og da unionsborgeren allerede var udrejst, var den afledte opholdsret ophørt.

Reelt og faktisk ophold ved tilbagevenden. [EU-opholdsbekendtgørelsens § 1, stk. 3](#) udstrækker reglerne til familiemedlemmer til danske statsborgere, der vender tilbage efter at have udøvet fri bevægelighed. Udlændingenævnets praksis viser, hvor den bevismæssige grænse går:

- I [W20221052725 \(afslag til egyptisk ægtefælle\)](#) var opholdet i Italien præget af hyppige afbrydelser, mens den danske statsborger havde barn og uddannelse i Danmark – opholdene havde karakter af besøgsophold, ikke af en flytning af hverdagen. Hverken lejekontrakt, sprogskole eller CPR-registrering kunne stå alene.
- I [W20241027925 \(afslag efter ophold i Polen\)](#) var opholdet på under fire måneder, den danske bopælsadresse blev bevaret, og der var ingen dokumentation for faste udgifter.
- Omvendt blev retten bevaret i [W20211016025 \(udstationering til tredjeland\)](#), hvor familien efter mindst syv års konsolideret familieliv i Italien fulgte den danske statsborger på en 18 måneders udstationering til et tredjeland for den italienske arbejdsgiver, og hvor covid-19 forklarede, at man vendte direkte til Danmark. Nævnet lagde vægt på det fortsatte ansættelsesforhold, opholdets længde i Italien og det uafbrudte familieliv.

Den tidsmæssige sammenhæng mellem unionsborgerens tilbagevenden og familiemedlemmets indrejse er prøvet i [BS-2437/2016-OLR \(Østre Landsrets dom af 27. juni 2019\)](#), hvor en forskydning på otte-ni måneder førte til, at kravet om indrejse i »naturlig forlængelse« ikke var opfyldt. [Visumvejledningen](#) præciserer i

afsnit 11.1.4, at der uanset forskydningens varighed skal foretages en samlet og konkret vurdering af, om det opbyggede familieliv er ophørt, og at afslag ikke kan gives alene med henvisning til tidsforskydningen.

Opholdsrettens accessoriske og deklaratoriske karakter. I **W20221050225** ([bangladeshisk statsborger](#)) fastslog nævnet, at et udstedt EU-opholdskort efter [EU-opholdsbekendtgørelsens § 21](#) alene er konstaterende: når unionsborgeren aldrig reelt havde opfyldt betingelserne som arbejdstager, havde familiemedlemmet aldrig haft en gyldig afledt opholdsret, og bevarelsesreglerne ved skilsmisse i [§ 15](#) kunne derfor ikke anvendes. Tilsvarende ophørte en mindreårig rumænsk statsborgers opholdsret i **W20231027925** ([bortfald af samvær](#)), da betingelsen om at »ledsage eller slutte sig til« hovedpersonen bortfaldt.

For »andre familiemedlemmer« kræves konkret bevis. I **W20231026525** ([unionsborgers bror](#)) var forsørgelse og husstands-fællesskab ikke godtgjort efter [§ 3, stk. 1](#). Omvendt blev opholdsret som fast samlever anerkendt i **EU/2024/116** ([argentinsk statsborger](#)) efter [§ 3, stk. 2, nr. 2](#).

Art. 20 i dansk ret. Den principielle danske anvendelse af Ruiz Zambrano-doktrinen er Højesterets kendelse i sag **11/2024** ([afledt opholdsret for forælder på tålt ophold](#)). En enig Højesteret fandt, at en statsløs palæstinenser på tålt ophold kunne aflede opholdsret efter [TEUF art. 20](#) på grund af et formodet kvalificeret afhængighedsforhold til sine tre mindreårige danske børn, og et flertal på 4-1 fandt, at dette udgjorde en »ganske særlig grund« efter [udlændingelovens § 50](#) til at fravige tidsfristerne for domstolsprøvelse af to ældre udvisningsdomme. Sagen blev hjemvist til realitetsbehandling.

LOV

[EU-opholdsbekendtgørelsen § 1, stk. 3](#)
[EU-opholdsbekendtgørelsen § 3, stk. 1, 2](#)
[EU-opholdsbekendtgørelsen § 15](#)
[EU-opholdsbekendtgørelsen § 17, stk. 2](#)
[TEUF § 20](#)
[Udlændingeloven § 50](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesterets kendelse om afledt opholdsret for forældre på tålt ophold med danske børn	04.09.2024
	Højesteret · Fastlæggelse af tidspunktet for skilsmisseprocedurernes begyndelse i forhold til bevarelse af EU-opholdsret	14.08.2024
	Landsretten · Ophør af afledt opholdsret efter EU-regler: Fortolkning af 'begyndelsen af proceduren til skilsmisse' og unionsborgerens udrejse	13.03.2025
	Landsretten · Afgørelse om opholdsret efter skilsmisse; fortolkning af tidspunktet for skilsmisseprocedurernes begyndelse	31.10.2023
	Landsretten · Sag om afslag på EU-opholdskort grundet manglende tidsmæssig sammenhæng med unionsborgers tilbagevenden	27.06.2019
	Udlændingenævnet · Omgørelse af afslag på opholdsret som fast samlever for argentinsk statsborger efter dokumentation for varigt samliv	08.04.2025
	Udlændingenævnet · Afslag på afledt opholdsret til familiemedlem grundet manglende dokumentation for reelt ophold i en anden medlemsstat	25.02.2025
	Udlændingenævnet · Mindreårig EU-statsborgers opholdsret ophørte efter bortfald af samvær med faren og morens manglende opholdsgrundlag	05.09.2024
	Udlændingenævnet · Afslag på EU-opholdskort til unionsborgers bror grundet manglende bevis for forsørgelse og husstands-fællesskab	07.06.2024
	Udlændingenævnet · Afslag på EU-opholdskort til ægtefælle grundet manglende bevis for reelt og faktisk ophold i en anden medlemsstat	28.06.2023
	Udlændingenævnet · Manglende opholdsret for familiemedlem da unionsborgerens betingelser aldrig var opfyldt	05.05.2023
	Udlændingenævnet · Ret til EU-familiesammenføring bevaret trods midlertidigt ophold i tredjeland efter arbejde i Italien	25.01.2022

Grænserne for den frie bevægelighed for personer: den offentlige orden efter opholdsdirektivets art. 27-28

§ 13

Retten til fri bevægelighed kan begrænses af hensyn til den offentlige orden, sikkerhed og sundhed, jf. [TEUF art. 45, stk. 3](#) og [opholdsdirektivets art. 27-28](#), i dansk ret gennemført i [udlændingelovens § 26 b](#). Denne oversigt behandler alene den EU-retlige ramme; den konkrete strafferetlige udmåling af udvisning hører under [/praksisoversigt/udvisning-ved-straf](#).

Beskyttelsen er **trindelt**: almindelig opholdsret kræver hensyn til den offentlige orden eller sikkerhed; tidsubegrænset opholdsret kræver *alvorlige* hensyn (art. 28, stk. 2); og ti års ophold kræver, at udvisning er *bydende nødvendig* af hensyn til den offentlige sikkerhed (art. 28, stk. 3). [Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om udvisning ved dom](#), pkt. 4.2.2.2-4.2.2.7, gengiver praksis systematisk og fremhæver, at der ud over selve lovovertrædelsen skal foreligge »en reel, umiddelbar og tilstrækkelig alvorlig trussel mod en grundlæggende samfundsinteresse«.

EU-Domstolen har afvist enhver automatik i vurderingen. I **C-331/16 og C-366/16 (K. og H.F.)** fastslog Store Afdeling, at en tidligere udelukkelse fra flygtningestatus for krigsforbrydelser ikke i sig selv kan begrunde en antagelse om aktuel fare – der skal altid foretages en individuel helhedsvurdering af adfærden, tidsforløbet og proportionaliteten. Omvendt accepterede Domstolen i **C-184/16 (Petrea)**, at et fejltagtigt udstedt registreringsbevis kan tilbagekaldes og en ny udsendelsesafgørelse træffes alene med henvisning til et allerede gældende indrejseforbud.

Dansk højesteretspraksis viser vægningen konkret:

Afgørelse	Kriminalitet og status	Udfald
Sag 220/2018 (grov vold i nattelivet)	To britiske statsborgere dømt efter straffelovens § 245, stk. 1	Ubetingede fængselsstraffe stadfæstet, men udvisningen ophævet under henvisning til opholdsdirektivet
Sag 25/2021 (forsøg på indbrudstyveri)	Rumænsk statsborger med tidsubegrænset opholdsret, 40 dages fængsel	Udvisning med 4 års indrejseforbud stadfæstet 3-2; flertallet lagde vægt på, at der var tale om planlagt, ikke tilfældighedspræget kriminalitet

Dissensen i **Sag 25/2021** er instruktiv for grænsedragningen: mindretallet fremhævede, at der var tale om ét enkeltstående forhold efter ca. seks års lovligt ophold og arbejde i Danmark, som alene havde udløst en kortvarig fængselsstraf, og at der derfor hverken efter kriminalitetens beskaffenhed eller gentagelsesrisikoen kunne siges at foreligge »alvorlige hensyn til den offentlige orden«.

Proportionalitetsafvejningen efter [udlændingelovens § 26 b](#) og opholdsdirektivets art. 28, stk. 1, følger samme struktur som EMRK art. 8 og Chartrets art. 7 – Rigsadvokatmeddelelsen henviser udtrykkeligt til, at Chartrets art. 7 skal gives samme betydning og omfang som [EMRK art. 8, stk. 1](#).

LOV

[Straffeloven § 245, stk. 1](#)[TEUF § 45, stk. 3](#)[Udlændingeloven § 26b](#)

PRAKSIS

Højesteret · Udvisning af EU-borger med tidsubegrænset opholdsret efter forsøg på indbrud

25.08.2021

Højesteret · Frifindelse for udvisning af EU-borgere efter dom for grov vold i nattelivet

22.05.2019

EU-Domstolen · Begrænsning af unionsborgeres opholdsret på grund af tidligere krigsforbrydelser og hensynet til den offentlige orden

02.05.2018

EU-Domstolen · Fortolkning af opholdsdirektivet (2004/38/EF): Lovligheden af at tilbagekalde registreringsbevis og udstede udsendelsesafgørelse på baggrund af eksisterende indrejseforbud

13.09.2017

§ 14 Sammenfatning: hvad der afgør sagerne i praksis

Gennemgangen af praksis peger på fem mønstre, som med stor forudsigelighed afgør udfaldet af en restriktionssag.

1. Restriktionsbegrebet er bredt – kvalifikationstrinnet vindes sjældent af medlemsstaten. Domstolen finder næsten altid en restriktion, når foranstaltningen enten differentierer efter bopæl, nationalitet, etableringssted eller distributionsform, eller når den blot pålægger den grænseoverskridende aktør ekstra omkostninger. Statistikker om, at handelen faktisk er steget, frikender ikke ordningen, jf. **C-648/18** (- [Hidroelectrica](#)).

2. Økonomiske og administrative hensyn er udelukket. Domstolen formulerede det kategorisk i **C-648/18**:

De rent økonomiske og forretningsmæssige betragtninger, der ligger til grund for den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning, henhører hverken under hensyn til den offentlige sikkerhed som omhandlet i artikel 36 TEUF eller under almene hensyn, der kan begrunde kvantitative udførselsrestriktioner eller foranstaltninger med tilsvarende virkning. (præmis 43)

Samme afvisning møder organisatoriske og administrative vanskeligheder på arbejdstagerområdet, jf. **C-830/18** ([elevbefordring](#)), og målet om at støtte nationale virksomheder på kapitalområdet, jf. **C-472/22** ([portugisiske kapitalgevinster](#)).

3. Kohærens er det hyppigste dødsstød. Sagerne tabes typisk, fordi ordningen fritager en sammenlignelig indenlandsk situation (**C-624/22**, kulstof-14-testen), fordi andre aktører kan omgå formålet uden restriktioner (**C-648/18**, mellemhandlerne), eller fordi tærskler og afgrænsninger er vilkårlige (**C-719/18**, mediepluralisme).

4. Mindre indgribende midler skal undersøges – og findes ofte. Koncessionsordning frem for statsmonopol (**C-171/17**), forudgående høring og hensyntagen til modkrav frem for automatisk betalingsstop (**C-33/17**), forenklinger der begrænser byrden (**C-725/18**), og gradueret sanktion frem for fast bøde (**C-231/20**, **C-508/20**).

5. Sammenlignelighedsprøvelsen er den reelle slagmark på skatteområdet. Udfaldet afhænger af, hvilken indenlandsk enhedstype der udgør sammenligningsgrundlaget. EU-Domstolen har i **C-545/19**, **C-39/23** og **C-782/22** fundet objektiv sammenlignelighed mellem hjemmehørende og ikke-hjemmehørende institutter, hvor dansk praksis i den ældre række Landsskatteretsafgørelser fra 2009-2012 nåede det modsatte resultat, fordi det udenlandske institut ikke opfyldte de danske betingelser for udloddende status.

For den praktiske rådgivning betyder det, at argumentationen mod en national foranstaltning bør bygges op i denne rækkefølge: påvis den differentierede byrde; afdæk enhver indenlandsk fritagelse eller undtagelse, der bryder sammenhængen; identificér de mindre indgribende alternativer, som andre medlemsstater eller EU-retten allerede stiller til rådighed; og prøv til sidst – men kun til sidst – om begrundelsen i realiteten er økonomisk eller administrativ.

Afgrænsningen til beslægtede emner skal holdes for øje: konkurrenceretten efter TEUF art.

101-102 behandles i [/praksisoversigt/eu-konkurrenceret](#), forelæggelsesadgangen efter TEUF art.

267 i [/praksisoversigt/praejudicielle-forelaeggelser-eu-domstolen](#), gennemstrømningsproblematikken i [/praksisoversigt/retmaessig-ejer](#) og udvisningsudmålingen i [/praksisoversigt/udvisning-ved-straf](#).

LOV	TEUF § 34	TEUF § 36	TEUF § 45	TEUF § 56	TEUF § 63
PRAKSIS	EU-Domstolen · Beskatning af udbytte og de frie kapitalbevægelser: Forskelsbehandling af ikke-hjemmehørende forsikringsselskaber 07.11.2024 EU-Domstolen · Kulstof-14-test af biobrændstoffer i lyset af bæredygtighedskriterier og de frie varebevægelser (Sag C-624/22) 29.07.2024 EU-Domstolen · Forskelsbehandling af udenlandske offentlige pensionsfonde vedrørende udbytteskat strider mod EU-retten 29.07.2024 EU-Domstolen · Begrænsning af skattefordele for kapitalgevinster til nationale selskaber er i strid med de frie kapitalbevægelser (C-472/22) 16.11.2023 EU-Domstolen · Proportionalitet af sanktioner for ulovlige spil i forhold til den frie udveksling af tjenesteydelser 26.04.2022 EU-Domstolen · Forskelsbehandling ved beskatning af udbytte udbetalt til udenlandske investeringsinstitutter 17.03.2022 EU-Domstolen · Proportionalitet af administrative sanktioner for ulovligt hasardspil i forhold til artikel 56 TEUF 14.10.2021 EU-Domstolen · Kvantitative eksportrestriktioner på elektricitetsmarkedet: Sagen om Hidroelectrica 17.09.2020 EU-Domstolen · Restriktioner på mediepluralisme og etableringsfrihed: Sagen om Vivendi og Mediaset 03.09.2020 EU-Domstolen · Grænsearbejderes ret til elevbefordring: Indirekte forskelsbehandling ved bopælskrav 02.04.2020 EU-Domstolen · Belastning af børstransaktioner ved brug af udenlandske mellemmand og den frie udveksling af tjenesteydelser 30.01.2020 EU-Domstolen · Artikel 56 TEUF og nationale restriktioner: Sikkerhedsstillelse for bøder ved udstationering af arbejdskraft 13.11.2018 EU-Domstolen · Traktatbrud ved indførelse af et statsligt monopol på mobile betalingstjenester: Dommen i sag C-171/17 mod Ungarn 07.11.2018				

REFERENCE Lovgrundlag

12 paragraffer

EU-opholdsbekendtgørelsen § 1	stk. 3	TEUF § 20
TEUF § 21		TEUF § 34
TEUF § 35		TEUF § 36
TEUF § 45		TEUF § 49
TEUF § 56		TEUF § 63
TEUF § 65	stk. 1	Udlændingeloven § 26b

MATERIALE Citerede afgørelser

84 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

4

04.09.2024	Højesterets kendelse om afledt opholdsret for forældre på tålt ophold med danske børn	11-2024
14.08.2024	Fastlæggelse af tidspunktet for skilsmisseprocedurens begyndelse i forhold til bevarelse af EU-opholdsret	bs-57054-2023-hjr
25.08.2021	Udvisning af EU-borger med tidsubegrænset opholdsret efter forsøg på indbrud	25-2021
22.05.2019	Frifindelse for udvisning af EU-borgere efter dom for grov vold i nattelivet	220-2018
EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL		59
18.12.2025	Minimumstakster for boglevering: Forholdet mellem kulturel mangfoldighed, tjenesteydelsesdirektivet og frie varebevægelser	C-366/24
11.12.2025	Registrering af udenlandske ægtepagter: Krav om personnummer som restriktion for den frie bevægelighed	C-789/23
27.11.2025	Begrænsning i medregning af udenlandsk erhvervserfaring for forfremmede tjenestemænd er i strid med arbejdskraftens frie bevægelighed	C-356/24
25.11.2025	Oprindelsesmedlemsstaters forpligtelse til at anerkende samme-køns ægteskab med henblik på fri bevægelighed	C-713/23
20.11.2025	Anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer: Værtsmedlemsstatens forpligtelse over for ikke-officielle uddannelsesbeviser	C-340/24
10.07.2025	Monopoler på kollektiv opfyldelse af udvidet producentansvar for affald og foreneligheden med EU's regler om det indre marked	C-254/23
10.07.2025	Beskyttelse af firmanavne over for varemærker: Forholdet mellem national ret, varemærkedirektivet og de frie varebevægelser	C-365/24
27.02.2025	Proportionalitet af nationale lofter over ejendomsmægleresalærer i forhold til etableringsfriheden	C-674/23
19.12.2024	Restriktioner for eksterne investorer i advokatselskaber: Forenelighed med etableringsfriheden og frie kapitalbevægelser	C-295/23
19.12.2024	Restriktioner for kapitalbevægelser: Refusion af kildeskat på udbytte til ikke-hjemmehørende selskaber med underskud	C-601/23
07.11.2024	Beskatning af udbytte og de frie kapitalbevægelser: Forskelsbehandling af ikke-hjemmehørende forsikringsselskaber	C-782/22
04.10.2024	Anerkendelse af navneændring og kønsidentitet opnået i en anden medlemsstat (Mirin-sagen)	C-4/23
04.10.2024	Ejendomsmægleres uforenelighed med administratorvirksomhed og virkningen af indstillede traktatbrudssager	C-242/23
26.09.2024	Begrænsninger i den frie udveksling af tjenesteydelser gennem nationale skatte- og socialsikringsfordele i byggesektoren	C-387/22
29.07.2024	Kulstof-14-test af biobrændstoffer i lyset af bæredygtighedskriterier og de frie varebevægelser (Sag C-624/22)	C-624/22

29.07.2024	Forskelsbehandling af udenlandske offentlige pensionsfonde vedrørende udbytteskat strider mod EU-retten	C-39/23
20.06.2024	Udstationering af tredjelandssstatsborgere og krav om opholdstilladelse i værtsmedlemsstaten	C-540/22
25.04.2024	Fortabelse af EU-borgerskab ved erhvervelse af tredjelandssstatsborgerskab: Krav om individuel proportionalitetsprøvelse	C-684/22
07.03.2024	Grønne certifikater og import af elektricitet: Foreneligheden af nationale støtteordninger med EU's regler om frie varebevægelser og statsstøtte	C-558/22
18.01.2024	EU-Domstolen underkender bulgarsk bopælskrav ved erhvervelse af landbrugsjord som stridende mod de frie kapitalbevægelser	C-562/22
16.11.2023	Begrænsning af skattefordele for kapitalgevinster til nationale selskaber er i strid med de frie kapitalbevægelser (C-472/22)	C-472/22
15.06.2023	Krav om erhvervserfaring ved nationale institutioner som hindring for arbejdskraftens frie bevægelighed	C-132/22
15.06.2023	Grænsearbejdere og kompensation for COVID-19-isolation: Ligebehandling og arbejdskraftens frie bevægelighed	C-411/22
16.02.2023	Beskatning af koncerninterne aktivoverdragelser og forenelighed med etableringsfriheden i Gallaher-sagen	C-707/20
07.09.2022	Tredjelandssstatsborgeres status som fastboende udlænding ved ophold baseret på unionsborgerskab	C-624/20
01.08.2022	Rettighed til børnepenge for ikke-erhvervsaktive unionsborgere i de første tre måneder af opholdet	C-411/20
05.05.2022	Unionsborgerskab og afledt opholdsret: Afslag på familiesammenføring baseret på økonomiske krav og betydningen af afhængighedsforhold	C-451/19
26.04.2022	Proportionalitet af sanktioner for ulovlige spil i forhold til den frie udveksling af tjenesteydelser	C-508/20
17.03.2022	Forskelsbehandling ved beskatning af udbytte udbetalt til udenlandske investeringsinstitutter	C-545/19
18.01.2022	Fortabelse af unionsborgerskab ved tilbagekaldelse af tilsagn om naturalisation: Krav om proportionalitet ved administrative overtrædelser	C-118/20
14.10.2021	Proportionalitet af administrative sanktioner for ulovligt hasardspil i forhold til artikel 56 TEUF	C-231/20
02.09.2021	Tredjelandssstatsborgeres opholdsret ved skilsmisse og vold i hjemmet – gyldigheden af direktiv 2004/38 i forhold til ligebehandling	C-930/19
08.07.2021	Krav om arbejdstilladelse til tredjelandssstatsborgere på skibe i forhold til etableringsfriheden	C-71/20
18.05.2021	Østrigsk spillemonopol, reklamepraksis og de nationale domstoles pligt til at sikre EU-rettens forrang	C-920/19

17.12.2020	Unionsborgeres opholdsret som arbejdssøgende: Kravet om en rimelig frist og bevis for reelle ansættelsesmuligheder	C-710/19
17.09.2020	Kvantitative eksportrestriktioner på elektricitetsmarkedet: Sagen om Hidroelectrica	C-648/18
10.09.2020	Restriktioner for brug af udenlandske lånebiler: Krav om medbragt dokumentation og proportionalitetsprincippet	C-41/20
03.09.2020	Restriktioner på mediepluralisme og etableringsfrihed: Sagen om Vivendi og Mediaset	C-719/18
11.06.2020	Restriktioner for selskabers erhvervelse af landbrugsjord i Letland: Bopæls- og sprogkrav i strid med EU-retten	C-206/19
14.05.2020	Etableringsfrihed og skattemæssig sambeskatning: Udelukkelse af horisontal konsolidering for udenlandske moderselskaber	C-749/18
02.04.2020	Retten til familieydelse for grænsearbejderes stedbørn: Forbud mod indirekte forskelsbehandling	C-802/18
02.04.2020	Grænsearbejderes ret til elevbefordring: Indirekte forskelsbehandling ved bopælskrav	C-830/18
27.02.2020	Unionsborgerskab og afledt opholdsret for ægtefæller til statiske unionsborgere: Kravet om tilstrækkelige midler og betydningen af ægteskabelige bopælspligter	C-836/18
30.01.2020	Belastning af børstransaktioner ved brug af udenlandske mellemmand og den frie udveksling af tjenesteydelser	C-725/18
21.01.2020	Forskelsbehandling ved beskatning af udbytte til en tredjelandstat i forhold til nationale enheder	C-613/18
19.12.2019	Grænseoverskridende togservice og rækkevidden af udstationeringsdirektivet	C-16/18
13.11.2019	Forskelsbehandling af ikke-hjemmehørende pensionsfonde i forbindelse med beskatning af udbytte og muligheden for at fratrække pensionshensættelser	C-641/17
10.07.2019	Indirekte forskelsbehandling af grænsearbejdere ved tildeling af uddannelsesstøtte til børn	C-410/18
13.11.2018	Artikel 56 TEUF og nationale restriktioner: Sikkerhedsstillelse for bøder ved udstationering af arbejdskraft	C-33/17
07.11.2018	Traktatbrud ved indførelse af et statsligt monopol på mobile betalingstjenester: Dommen i sag C-171/17 mod Ungarn	C-171/17
06.09.2018	Det østrigske spilmonopols forenelighed med EU-retten: Kravet om kohærens og systematisk begrænsning	C-79/17
14.06.2018	Foreneligheden af nationale kvalitetsstandarder for "iberiske" svineprodukter med EU-regler om frie varebevægelser og dyrevelfærd	C-169/17
05.06.2018	Anerkendelse af ægteskab mellem personer af samme køn i forbindelse med retten til ophold for familiemedlemmer til unionsborgere	C-673/16
31.05.2018	Skattepligtig indkomst og vederlagsfrie garantier til udenlandske datterselskaber: Forenelighed med etableringsfriheden	C-382/16

08.05.2018	Unionsborgerskab og retten til ophold trods indrejseforbud: Afledt opholdsret i medfør af artikel 20 TEUF	C-82/16
02.05.2018	Begrænsning af unionsborgeres opholdsret på grund af tidligere krigsforbrydelser og hensynet til den offentlige orden	C-331/16
13.09.2017	Fortolkning af opholdsdirektivet (2004/38/EF): Lovligheden af at tilbagekalde registreringsbevis og udstede udsendelsesafgørelse på baggrund af eksisterende indrejseforbud	C-184/16
29.06.2016	Opholdsret for tredjelandsstatsborger efter skilsmisse og vold i hjemmet: Betydningen af unionsborgerens udrejse og børns uddannelsesret (Sag C-115/15, NA)	C-115/15
21.01.2015	Hasardspil: Kortvarige koncessioner ved synkronisering af udløbstidspunktet er foreneligt med EU-retens frihedsrettigheder	C-463/13

LANDSRETTE · ANKEINSTANS

3

13.03.2025	Ophør af afledt opholdsret efter EU-regler: Fortolkning af 'begyndelsen af proceduren til skilsmisse' og unionsborgerens udrejse	10238-12020
31.10.2023	Afgørelse om opholdsret efter skilsmisse; fortolkning af tidspunktet for skilsmisseprocedurens begyndelse	4315-5171
27.06.2019	Sag om afslag på EU-opholdskort grundet manglende tidsmæssig sammenhæng med unionsborgers tilbagevenden	4303-5156

SØ- OG HANDELSRETTE · SPECIALRET

5

03.04.2020	Præjudiciel forelæggelse om parallelimport af lægemidler og ompakning	BS-1202/2019-SHR
11.02.2005	Varemærkekrænkelser og markedsføringsret vedrørende ompakning og ommærkning af parallelimporterede lægemidler	V 136/02 og V 77/03
11.02.2005	Varemærkekrænkelser ved ompakning og ommærkning af parallelimporterede lægemidler	V-177-02
04.11.2002	Varemærkekrænkelser ved parallelimport af lægemidler: Ompakning og ommærkning af Etalpa	V 53-00 og V 24-01
29.06.2001	Sag om parallelimport af lægemidler: Ompakning og varemærkeret	H-0168-92

LANDSSKATTERETTE · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS

6

30.08.2012	Nægtelse af tilbagebetaling af udbytteskat til norsk investeringsforening	12-02284
30.08.2012	Afslag på tilbagebetaling af udbytteskat til norsk investeringsforening	12-02288
03.04.2012	Afslag på tilbagebetaling af udbytteskat til udenlandsk investeringsinstitut (SICAV)	11-02617
29.07.2011	Afslag på tilbagebetaling af udbytteskat til udenlandsk investeringsinstitut	11-00778
27.05.2009	Landsskatteretten afviser tilbagebetaling af udbytteskat til udenlandsk investeringsinstitut	06-04152
27.05.2009	Landsskatteretten om udbytteskat for udenlandsk investeringsforening (UCITS) og EU-ret	06-04153

UDLÆNDINGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

7

08.04.2025	Omgørelse af afslag på opholdsret som fast samlever for argentinsk statsborger efter dokumentation for varigt samliv	EU/2024/116
25.02.2025	Afslag på afledt opholdsret til familiemedlem grundet manglende dokumentation for reelt ophold i en anden medlemsstat	
05.09.2024	Mindreårig EU-statsborgers opholdsret ophørte efter bortfald af samvær med faren og morens manglende opholdsgrundlag	
07.06.2024	Afslag på EU-opholdskort til unionsborgers bror grundet manglende bevis for forsørgelse og husstandsfællesskab	
28.06.2023	Afslag på EU-opholdskort til ægtefælle grundet manglende bevis for reelt og faktisk ophold i en anden medlemsstat	
05.05.2023	Manglende opholdsret for familiemedlem da unionsborgerens betingelser aldrig var opfyldt	
25.01.2022	Ret til EU-familiesammenføring bevaret trods midlertidigt ophold i tredjeland efter arbejde i Italien	